

**Advies over het
voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XIV**

1 Situering

Op 29 maart 2002 vroeg de minister van Onderwijs aan de Vlaamse Onderwijsraad een advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XIV. Na een korte voorbereidende procedure in vijf niveauwerkgroepen en in een niveauoverkoepelende werkgroep, bracht de algemene raad op maandag, 29 april 2002 een advies uit over dit voorontwerp.

Over de identiteit van het onderwijs ingericht door lokale besturen (art. II.8, 12, 13, 14 en 18 en art. XI. 3 en 4) en de overname van onderwijsbevoegdheid van een officieel gesubsidieerde school door een vrije school (art. II. 15, 16 en XI. 5) formuleerde de Vlor geen advies. Hij nodigde alle leden uit hierover hun standpunt schriftelijk neer te leggen. De standpunten van de leden die op deze uitnodiging ingegaan zijn, zijn als bijlage aan het advies toegevoegd.

Bij de eindstemming over het advies stemden 21 leden voor, niemand stemde tegen en twee leden onthielden zich bij de stemming.

2 Niveauoverschrijdende thema's

2.1 Centra voor leerlingenbegeleiding (Hfdst. VI)

2.1.1 Extra-omkaderingsgewichten (art.VI.9. en VI.10.)

De verhoging van het aantal omkaderingsgewichten ter compensatie van taakbelasting en het nieuwe verdelingsmechanisme voor deze omkaderingsgewichten zijn een logisch gevolg van het decreet betreffende gelijke onderwijskansen I. Maar naast de centra die scholen begeleiden die deelnemen aan het ondersteuningsbeleid zijn ook alle centra die scholen begeleiden die deelnemen aan het lokaal overleg over gelijke kansen, betrokken bij de uitvoering van het decreet betreffende gelijke onderwijskansen I.

De Vlor verkiest het verdelingsmechanisme uit het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XIV, boven een verdelingsmechanisme op basis van de ligging van de school (¹). Het nieuwe mechanisme verhoogt wel de afhankelijkheid van het CLB van beleidsbeslissingen die scholen nemen. Indien een school beslist om niet deel te nemen aan het ondersteuningsbeleid en toch een groot aantal kansarme leerlingen telt, dan heeft het CLB geen recht op een bijkomende omkadering, ondanks de aanwezigheid van die leerlingen.

Het artikel gaat uit van de veronderstelling dat het decreet betreffende gelijke onderwijskansen I eerder zal goedgekeurd worden dan onderwijsdecreet XIV.

2.1.2 Onafhankelijke informatiedienst voor leerlingen (art. VI. 15.)

De Vlaamse Onderwijsraad is gekant tegen deze nieuwe mogelijkheid voor de regering om bij wijze van experiment één onafhankelijke informatiedienst op te richten die in een bepaalde regio bepaalde strategische doelstellingen van het CLB overneemt. Hij pleit eerder voor een centrale netoverschrijdende informatiedienst waarop de centra zelf een beroep

¹ al dan niet in een SIF+ gemeente

kunnen doen voor de realisatie van deze strategische doelstellingen. Hij vindt dat informatieverstrekking aan leerlingen en ouders een integraal deel zijn van het globale begeleidingsproces dat het CLB opzet.

Daarnaast heeft de raad nog andere vragen bij dit experiment. Wie zal, bijvoorbeeld, formeel de inrichter zijn van deze dienst en veronderstelt de overheid ook een financiële input van lokale overheden? Is dit experiment geen voorafname op de resultaten van het debat over de kerntaken van de lokale overheden? Creëert de overheid hier een nieuw soort inrichtende macht? Wat is de meerwaarde van een dergelijke dienst naast de bestaande centra voor leerlingenbegeleiding? Hoe verantwoordt de overheid dit experiment zo vlug na de grondige hervorming van de sector? Is het opportuun zo'n nieuw experiment te starten op het ogenblik dat bestaande initiatieven voor centrale informatieverstrekking zoals NICO in financiële problemen komen?

2.1.3 Mogelijkheden tot overdracht omkaderingsgewicht (art. VI, 18, 19, 20, 21 en 24)

De mogelijkheid om vanaf het ogenblik van de opheffing van de tijdelijke stuurgroep maximum 1 omkaderingsgewicht per centrum over te dragen naar een permanent ondersteuningscentrum of naar een pedagogische begeleidingsdienst, is strijdig met de afspraken van 1998 bij de goedkeuring van het CLB-decreet. Die afspraak luidde dat alle omkaderingsgewichten nodig voor de functionering van die tijdelijke stuurgroep zouden overgedragen worden aan de centrumnetten. Daarenboven valt voor het Gemeenschapsonderwijs de mogelijkheid tot centrale herverdeling van 1% van de omkaderingsgewichten weg.

De nieuwe mogelijkheid voor de centra om vrijwillig omkaderingsgewichten af te staan, biedt aan de permanente ondersteuningscellen onvoldoende garantie om, bovenop de omkaderingsgewichten die gegarandeerd zijn, over voldoende bijkomende omkaderingsgewichten te kunnen beschikken om een minimale kwaliteitsvolle werking te continueren. Beslissingen van de individuele centra kunnen de leefbaarheid van deze permanente ondersteuningcellen ernstig hypothekeren. Bovendien is de omkadering van de centra zelf eerder krap bemeten. Daardoor zullen zij niet geneigd zijn om vrijwillig omkaderingsgewichten af te staan.

Meer principieel vindt de Vlor dat de kwaliteit van de dienstverlening van een school of van een CLB niet alleen afhankelijk is van de persoon die voor de klas staat of die de concrete begeleidingstaak uitvoert. De kwaliteit van hun werk is in belangrijke mate afhankelijk van de ondersteuning die deze mensen krijgen van buiten de school of het centrum.

2.2 Detacheringen (art. V.14, VII.1, 2, 4, en 5, IX. 31 en 66)

Deze nieuwe regeling voor detacheringen is een voorafname op de globale discussie over de harmonisering van de verlofstelsels.

De Vlor sluit zich aan bij de bekommernis van de overheid om het systeem van detacheringen in het onderwijs doorzichtiger te maken.

De nieuwe reglementering voor de detachering is gebaseerd op een modaliteit: verloven die de overheid op dit ogenblik zelf blijft betalen en verloven die terugbetaald worden door de organisatie waar de gedetacheerde werkt. Indien de overheid het onderscheid hierop blijft baseren, dan zal de nieuwe regeling op het terrein gevolgen hebben die niet stroken met haar eigen uitgangspunt: niet raken aan verloven die nodig zijn voor de goede werking van het onderwijs.

Enkele voorbeelden:

- De netgebonden structuren maken gebruik van gedetacheerden waarvan zij het loon aan de overheid terugbetalen. Deze personeelsleden zijn noodzakelijk voor hun werking en voeren taken uit die rechtstreeks verband houden met het onderwijs. De nieuwe regeling zal de inzetbaarheid van deze personeelsleden op het centraal niveau beperken tot drie jaar. Deze beperking hypothekeert de continuïteit van de werking van de netgebonden structuren.
- Hetzelfde geldt voor de mensen die instaan voor de nascholing. Omwille van de nood aan continuïteit op dit vlak vraagt de Vlor om voor deze mensen de mogelijkheid te blijven voorzien om langer dan drie jaar gedetacheerd te worden.
- Een beperking van de duur van detacheringen naar de permanente ondersteuningscellen van de CLB's tot maximum drie jaar op een onderwijsloopbaan heeft nadelige gevolgen voor de ontwikkeling van de expertise in die cellen en voor de continuïteit en de kwaliteit van hun werking.
- De universiteiten en hogescholen moeten voor hun initiële lerarenopleiding en voor hun nascholing nood deskundige leraren uit het basisonderwijs en uit het secundair onderwijs kunnen inschakelen. De lerarenopleidingen en de nascholingsprojecten van de universiteiten en hogescholen komen niet voor in de lijst van diensten die een beroep kunnen doen op leerkrachten met verlof wegens bijzondere opdracht. Omwille van de continuïteit van deze diensten is het immers niet wenselijk dat verlof te beperken tot maximaal 3 jaar op een hele loopbaan.
- De Vlaamse Onderwijsraad betaalt het loon van de gedetacheerde personeelsleden die noodzakelijk zijn voor zijn werking terug aan de overheid. Ingevolge de nieuwe regeling zullen personeelsleden uit het onderwijs niet langer dan 3 jaar op een loopbaan kunnen gedetacheerd worden naar de Vlor. Dit zou ernstige gevolgen hebben voor de kwaliteit en de continuïteit van de werking van de Vlor.

Meer principieel betreurt de Vlor deze nieuwe beperkingen op de mogelijkheden tot horizontale mobiliteit voor leraren. Juist het gebrek aan mogelijkheden tot mobiliteit is één van de oorzaken van de tanende aantrekkingskracht van het lerarenberoep. Bovendien bevat het voorontwerp nog een machtiging voor de regering om de detacheringen verder te beperken in aantal en in duur.

De Vlor vraagt om aan de lijst van de instellingen die gebruik kunnen maken van personeelsleden met verlof wegens bijzondere opdracht een aantal instellingen toe te voegen die een rechtstreekse band hebben met het functioneren van het onderwijs en waar voor hun goede werking continuïteit in de personeelsbezetting moet mogelijk blijven.

De schrapping van de mogelijkheid om personeelsleden uit het hoger onderwijs te detacheren zal het onmogelijk maken om expertise vanuit het hoger onderwijs in te zetten voor de andere onderwijsniveau's of voor ondersteuning van het onderwijsbeleid. Op die manier zal de invalshoek van beleidsrelevante praktijkervaring uit het hoger onderwijs verdwijnen. Volgens de Vlor zal dit aanleiding geven tot een verschraling van het beleid.

Daarnaast verdwijnt het advies van de Vlor bij netoverschrijdende detacheringen. Daardoor zal de toetsing van de zinvolheid van bepaalde projecten aan de inzichten van alle onderwijsbetrokkenen verdwijnen. Deze maatregel zal eerder het aantal aanvragen voor projecten waarvan de initiatiefnemers van oordeel zijn dat zij detacheringen verantwoorden, doen toenemen dan doen afnemen. En het is juist de bedoeling van de minister om het aantal gedetacheerden te beperken. In dat verband spoort de beperking van het contingent detacheringen voor de begeleidingsdiensten van de netten tot 120 helemaal niet met de zeer

ruime nieuwe mogelijkheden, zonder beperking in aantal, die de minister hier krijgt om voor bepaalde diensten of projecten verlopen wegens bijzondere opdracht en wegens opdracht toe te kennen.

De Vlor vindt dat deze nieuwe regels niet van toepassing kunnen zijn op personeelsleden die op basis van de bestaande bepalingen gedetacheerd werden.

2.3 Instellingen met onderwijsbehoeften (Hoofdstuk X, afdeling 1)

Deze afdeling regelt de subsidiëring van onderwijs aan kinderen en jongeren die voor een psychiatrische behandeling in een instelling zijn opgenomen. De Vlor formuleerde over dit onderwerp reeds een advies ⁽²⁾. In dat advies vroegen de afdelingen buitengewoon basisonderwijs en buitengewoon secundair onderwijs aan de minister van Onderwijs om onderwijs mogelijk te maken voor kinderen en adolescenten opgenomen in de kinder- en jeugdpsychiatrische diensten. De Vlor vroeg toen de mogelijkheid om vanuit de type 5-scholen de schoolequipes in staat te stellen om meerdere locaties te bedienen. En om per provincie ten minste één type 5-school te voorzien.

In het voorontwerp neemt de minister een andere optie. Zij bepaalt uitdrukkelijk dat de instelling geen school of onderwijsinstelling is. De Vlaamse regering zal jaarlijks subsidie-enveloppes voor het verstrekken van onderwijs, toekennen aan diensten neuropsychiatrie voor kinderen en jongeren die aan een beperkt aantal voorwaarden voldoen.

De Vlor steunt deze optie omdat zij uitgaat van dezelfde basisbepaaling die aan de basis lag van zijn advies van 1999: het recht op onderwijs garanderen voor kinderen en jongeren die opgenomen zijn in kinder- en jeugdpsychiatrische diensten. Deze regeling mag echter geen nadelige gevolgen hebben voor type-5 scholen die nu werken in ziekenhuizen die een neuropsychiatrische dienst voor kinderen en jongeren hebben. Zij kan ook geen precedent zijn voor de organisatie van onderwijs voor andere moeilijk te bereiken doelgroepen.

2.4 Begrippenkader (Art. X.30 en 31)

Het lijkt de Vlor niet aangewezen om hier nu, zonder een grondig voorafgaandelijk debat, deze begrippen te formuleren in autonome bepalingen.

Dat wil niet zeggen dat de Vlor geen voorstander is van een eenduidig begrippenkader over de niveau's heen. Integendeel, de Vlor formuleerde zelf in 1998 een advies over een eenvormig begrippenkader ⁽³⁾. Bij die gelegenheid kwam hij reeds tot de slotsom dat het erg moeilijk is om over de niveau's heen een consistent begrippenkader te formuleren. Intussen blijkt wel dat in de loop der jaren heel wat begripsomschrijvingen in diverse decreten opgeschoven zijn in de richting zoals de Vlor die heeft omschreven in zijn advies van 1998.

De Vlor is geen voorstander van de formulering van deze fundamentele begrippen in autonome bepalingen in een verzameldecreet. Deze werkwijze zal de doorzichtigheid van de regelgeving niet verhogen. Hij pleit voor de opname van deze begripsomschrijvingen in de verschillende niveau-decreten op het ogenblik dat dit mogelijk en/of noodzakelijk is.

Voor wat het secundair onderwijs betreft zijn deze begripsomschrijvingen vooral nodig op het ogenblik dat het modulair systeem een organieke basis krijgt. Het uitvoeringsbesluit over het experiment dat nu loopt bevat de bepalingen die nu noodzakelijk zijn voor de rechtszekerheid van de leerlingen die inschreven zijn in de betrokken studierichtingen van de

² Vlaamse Onderwijsraad, Afdelingen buitengewoon onderwijs, Advies inzake type 5-scholen teneinde in elke provincie tegemoet te komen aan de nood aan onderwijs voor kinderen en jongeren verblijvend in medische instellingen, Brussel, 25 februari 1999, RBO-BuSO/BSA-JGY/ADV/004

³ Vlaamse Onderwijsraad, Advies over het begrippenkader, Brussel, 20 oktober 1998, AR/RHE/ADV/004

scholen die deelnemen aan het experiment. De Vlor denkt niet dat hier een organieke regeling noodzakelijk is voor een ordentelijke start van het schooljaar 2002-2003.

Anders is het gesteld met het onderwijs voor sociale promotie. In het onderwijs voor sociale promotie is het modulair stelsel organiek en is voor de rechtszekerheid van de cursisten nu een decretale verankering van het begrippenkader nodig. Maar de Vlor stelt voor om dit niet te doen, zoals in het voorontwerp, gedeeltelijk in autonome bepalingen en gedeeltelijk in wijzigingsbepalingen in het decreet volwassenenonderwijs. Hij kiest voor een globale opname van het hele begrippenkader in het decreet volwassenenonderwijs zelf. De Vlor komt hier concreet op terug in het stuk van dit advies over het volwassenenonderwijs.

Terloops merkt de Vlor op dat het begrippenkader zoals het nu geformuleerd is in de autonome bepalingen nog een aantal lacunes vertoont.

2.5 Bekwaamheidsbewijzen (art. X. 36, 37, 38 en 39)

De Vlor erkent de nood aan instroom van leerkrachten uit andere sectoren van het economisch en maatschappelijk leven, omwille van het manifest tekort aan leerkrachten en omwille van de nood aan competenties die deze mensen meebrengen. Maar aanvaarden dat deze mensen zonder meer dan ook les kunnen geven, is voor de Vlor een stap te ver. Hij blijft één of ander bewijs van pedagogische bekwaamheid, ofwel op basis van een portfolio ofwel op basis van een bijkomende opleiding ook in volwassenenonderwijs, noodzakelijk vinden. Principieel kan de Vlor zich dus vinden in de nieuwe bepalingen, maar over de operationalisering van deze bepalingen vraagt hij nog een grondige discussie. De lopende discussies over de waardering van het lerarenambt, de hervorming van de lerarenopleiding en elders verworven competenties zijn hiervoor een goede gelegenheid.

De Vlor vraagt of de overheid in art. X, 38 de leermeester niet-confessionele zedenleer niet vergeten is?

2.6 Informatisering (art. X. 45 tot en met X. 55)

Principieel heeft de Vlor geen problemen met deze bijkomende middelen voor de implementatie van ICT in de scholen. Maar hij is niet overtuigd van de absolute prioriteit van deze noden in vergelijking met andere noden zoals leerlingenbegeleiding, veiligheid...

Hij heeft ook bedenkingen bij bepaalde modaliteiten: de betrekkingen zijn geen organieke betrekkingen en de inrichtende machten krijgen weinig ruimte om zelf deze functies in te vullen vanuit de concrete noden van de school. Hij stelt zich daarbij ook enkele concrete vragen:

- Het onderwijs voor sociale promotie valt onder het toepassingsgebied van deze afdeling, maar de formulering van de artikelen is niet altijd aangepast aan de specifieke terminologie en situatie van het onderwijs voor sociale promotie.
- Secundaire scholen die geen deel zijn van een scholengemeenschap moeten voor de aanwending van deze middelen een samenwerkingsovereenkomst afsluiten met een scholengemeenschap. De Vlor vraagt aan de overheid om naast de samenwerkingsmodellen waarvan scholengemeenschappen de kern zijn, ook andere samenwerkingsmogelijkheden te voorzien tussen en met scholen uit het basisonderwijs of centra voor volwassenenonderwijs en om voor het Gemeenschapsonderwijs hier de figuur van de scholengroep in te schrijven. De Vlor verwijst in dit verband ook naar zijn opmerkingen onder (4.6) over de bevoegdheden van de scholengemeenschappen.
- Voor scholen met gewoon en buitengewoon basisonderwijs die geen

samenwerkingsovereenkomst hebben afgesloten, voorziet het voorontwerp de mogelijkheid om de puntenenveloppe om te zetten in werkingsmiddelen voor ICT-coördinatie. De Vlor vraagt om voor de centra voor volwassenenonderwijs dezelfde mogelijkheid te voorzien.

- Zullen scholen op de arbeidsmarkt de mensen kunnen vinden met de competenties om deze taken op te nemen? De Vlor twijfelt hieraan om verschillende redenen, zoals de schaarste op de arbeidsmarkt en de bepaling dat de inrichtende macht deze mensen niet kan benoemen.
- Voor de Basiseducatie vraagt de Vlor voor het begrotingsjaar 2002 een overgangsmaatregel met een forfaitair bedrag per centrum. Deze overgangsmaatregel moet de centra in staat stellen om de noodzakelijke minimale infrastructuur te voorzien.

2.7 Huisonderwijs (art. II.6 en art. III.2.)

De Vlor gaat akkoord met het principe om huisonderwijs beter te reglementeren, een minimale kwalitatieve norm op te leggen en de controle te organiseren.

2.8 Keuze tussen één van de erkende godsdiensten of de niet-confessionele zedenleer (art. II.7 en art. III.3, III.4, III.6)

De Vlor gaat akkoord met deze nieuwe keuzemogelijkheid naar aanleiding van een verandering van school tijdens het schooljaar.

Naar aanleiding van dit artikel verwijst de memorie van toelichting naar een nog te nemen uitvoeringsbesluit over de vrijstelling van die keuze. De Vlor blijft hier bij zijn standpunt, zoals ook blijkt uit zijn advies bij OD XIII, dat hij de voorkeur geeft aan een onderzoek naar de mogelijkheid van de invoering van een vak cultuurbeschouwing in het officieel onderwijs⁴). Zolang de mogelijkheid tot vrijstelling bestaat, vraagt de Vlor om omkadering te voorzien voor de opvang van de leerlingen die van deze mogelijkheid gebruik maken.

2.9 Identiteit van het onderwijs ingericht door lokale besturen (art. II.5, 8, 12, 13, 14, 18, 19 en 25 en art. XI. 1 t.e.m. 5)

Over deze artikelen bracht de Vlor geen advies uit. De leden die hierover een standpunt wensten in te dienen, kregen hiertoe de gelegenheid. De Vlor bundelde hun standpunten en voegde ze aan dit advies toe als bijlage.

2.10 Overname van onderwijsbevoegdheid van een officieel gesubsidieerde school door een vrije school (art. II.15, 16, en XI. 5)

Over deze artikelen bracht de Vlor geen advies uit. De leden die hierover een standpunt wensten in te dienen, kregen hiertoe de gelegenheid. De Vlor bundelde hun standpunten en voegde ze aan dit advies toe als bijlage.

3 Basisonderwijs

3.1 Instap kleuteronderwijs (art. II.1, II.2, II.3, II.4, II.26)

Het voorontwerp bevat een reeks artikelen die de instapleeftijd van twee jaar en zes maanden inschrijven in het decreet basisonderwijs.

De Vlor bracht reeds eerder uitgebreid advies uit over de instapleeftijd voor kleuters in het kleuteronderwijs. Bij die gelegenheid sprak hij zich onverkort uit voor de handhaving van de

⁴ Twaalf leden van de raad stemden voor het behoud van deze zin in het advies, 8 leden stemden tegen en 8 leden onthielden zich bij de stemming.

instapleeftijd van twee jaar en zes maanden. ⁽⁵⁾ Hij wijst de overheid op de consequenties van deze maatregel voor de omkadering.

3.2 Eindtermen en ontwikkelingsdoelen (art. II.9, II.10)

3.2.1 Adviesbevoegdheid van de Vlor (art. II. 9)

De Vlaamse onderwijsraad betreurt de schrapping van het 'eensluidend advies' van de Vlor. De basis voor de kwaliteitsbewaking in het onderwijs moet volgens de Vlor liefst zo breed mogelijk gedragen worden. Eénstemmigheid van de overheid en een adviesorgaan als de Vlor waarvan alle geledingen van de Vlaamse onderwijswereld deel uitmaken, is daarvoor een prima garantie. Indien de overheid afwijkt van het advies van de Vlor, dan vraagt de Vlor dat zij die afwijking omstandig motiveert.

In de memorie van toelichting verwijst de overheid in dit verband naar het verplicht overleg met de inrichtende machten volgens artikel 5 van het schoolpact. De Vlor herinnert de minister in dit verband aan de afspraak om het overleg met de inrichtende machten te beperken tot die gevallen waar de inrichtende machten zich onvoldoende herkennen in het advies van de Vlor of waar de regering afwijkt van het advies van de Vlor. De Vlor benadrukt dat in die gevallen bijkomend overleg met de inrichtende machten vereist is.

3.2.2 Omschrijving van ontwikkelingsdoelen en eindtermen (art. II 9 en 10)

Algemene opmerkingen

De raad basisonderwijs van de Vlor heeft de voorbije maanden een tekst ontwikkeld over de omschrijving van eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Uit de discussie bleek toen dat de raad het niet opportuun vindt om zich voor de omschrijving van die begrippen zonder meer te aligneren op de begrippen in het secundair onderwijs. De aanpassingen gaan over cruciale elementen die te maken hebben met het hele concept van kwaliteitsbewaking in het basisonderwijs. De raad basisonderwijs vindt een aanpassing van definities voor de evaluatie in 2004 zeker niet wenselijk.

Alternatief 1 ⁽⁶⁾

Ondanks de bezwaren van de raad basisonderwijs, vindt de algemene raad van de Vlor de nieuwe voorstellen duidelijker dan de bestaande omschrijvingen. De nieuwe omschrijvingen passen beter bij de praktijk. De nieuwe omschrijvingen zullen bijgevolg in de praktijk voor de scholen geen gevolgen hebben. Zij vragen wel een goede omschrijving van de leerlingpopulatie waarvoor de eindtermen bedoeld zijn.

Op basis van deze overwegingen gaat de Vlor akkoord met de aanpassing van de begrippen voor het basisonderwijs, maar vraagt om de ingangsdatum van deze bepalingen uit te stellen tot 1 september 2004 om de evaluatie te kunnen doen op basis van een gelijkblijvend begrippenkader.

Alternatief 2 ⁽⁷⁾

Op basis van deze overwegingen gaat de Vlor akkoord met de aanpassing van de begrippen voor het basisonderwijs, maar vraagt om de ingangsdatum van deze bepalingen uit te stellen tot 1 september 2004 om de evaluatie te kunnen doen op basis van een gelijkblijvend

⁵ Advies met betrekking tot het handhaven van de instapleeftijd voor kleuters op twee jaar en zes maanden, Vlaamse Onderwijsraad, Raad voor het Basisonderwijs, 17 mei 2000, RBO/DPI/ADV/001

⁶ Negen leden stemden voor dit alternatief en negen leden stemden tegen. Zeven leden onthielden zich bij de stemming.

⁷ Over het al of niet nu vastleggen van andere definities van de eindtermen was er staking van stemmen. Daarenboven is er een stemming geweest over de argumentatie om desgevallend nu wel de definities te wijzigen. Negen leden stemden voor de schrapping van voorgaande alinea, 7 leden stemden tegen en 9 leden onthielden zich hier bij de stemming.

begrippenkader.

Ontwikkelingsdoelen kleuteronderwijs en buitengewoon onderwijs

De Vlor steunt het onderscheid tussen ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs en deze voor het buitengewoon onderwijs. Aangezien het om verschillende procedures gaat, is het beter om dit onderscheid duidelijk te formuleren.

Ontwikkelingsdoelen voor het gewoon kleuteronderwijs

Het voorontwerp van decreet bepaalt niet hoe scholen met ontwikkelingsdoelen moeten omgaan. In de bestaande teksten stond dat de school ontwikkelingsdoelen bij de leerlingen moet nastreven. De Vlor vraagt om deze bepaling opnieuw op te nemen.

3.3 Handelingsplanning in het buitengewoon onderwijs (art II. 11)

In het buitengewoon onderwijs kan de klassenraad voortaan ook ontwikkelingsdoelen selecteren uit de eindtermen voor het gewoon lager onderwijs en uit de ontwikkelingsdoelen voor andere types van buitengewoon basisonderwijs. De Vlor steunt deze optie omdat ze kansen creëert voor een betere afstemming van het buitengewoon basisonderwijs op het gewoon basisonderwijs en andere types van buitengewoon onderwijs. Jongeren kunnen op die manier gemakkelijker terugkeren naar het gewoon onderwijs. Scholen voor buitengewoon onderwijs kunnen hun onderwijs beter aanpassen aan de onderwijsbehoeften en mogelijkheden van jongeren met meervoudige handicaps.

3.4 Overdracht en herverdeling van lestijden (art. II.21, II.22 en II.23)

De Vlor vindt deze bepalingen een verduidelijking en een vereenvoudiging, maar merkt op dat de nieuwe mogelijkheden voor de overdracht en herverdeling van het lestijdenpakket voor kinderverzorgsters op dit ogenblik niet meer zijn dan een lege doos.

4 Secundair onderwijs (Hfdst. III)

4.1 Onthaalonderwijs (art. III.5)

Deze versoepeling was niet alleen nodig om een decretale basis te bieden voor de regeling van het onthaalonderwijs die nu van toepassing is, maar biedt de regering ook meer mogelijkheden om een onthaalonderwijs te organiseren dat zich voortdurend aanpast aan de wisselende noden. Een bezorgdheid die ook blijkt uit de verschillende adviezen van de Vlor over de organisatie van het onthaalonderwijs. De gewijzigde definiëring sluit beter aan bij deze adviezen.⁽⁸⁾

4.2 Aanwending uren-leraar (art. III.7)

De Vlor heeft begrip voor de bekommernis van de overheid dat lessen die bestemd zijn voor zwakkere groepen in de schoolbevolking ook ten goede komen aan deze groepen, maar vraagt zich af of deze beperking spoort met de principiële autonomie van de scholen(gemeenschappen). De vrije aanwending van lestijden was één van verworvenheden van onderwijsdecreet II. Indien de overheid hieraan raakt, dan stelt zij daarmee aan aantal andere elementen uit dat onderwijsdecreet, zoals de coëfficiënten en de organisatie van het onderwijsaanbod, opnieuw in vraag. De Vlor vindt het onaanvaardbaar dat het beginsel van de vrije aanwending van lestijden helemaal op de helling wordt gezet.

Bovendien kan deze maatregel leiden tot ongewenste effecten zoals een verschraving van het studieaanbod van scholen.

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Advies over het voorontwerp van inburgeringsdecreet, Brussel, 22 januari 2002, AR/PCA/ADV/005 en Vlaamse Onderwijsraad, Aanvullend advies over onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers, Brussel 15 mei 2001, AR/PCA/ADV/005

De verdeling van de lestijden is nu al het voorwerp van bespreking in de verschillende participatie en inspraakorganen. De bekommernis over het welzijn van de leerling moet daar ter tafel komen.

Deze maatregel leidt niet tot een vereenvoudiging van de regels. En er blijven voor scholen nog altijd mogelijkheden om deze regel, mits ingewikkelde constructies, te omzeilen. ⁽⁹⁾

4.3 Fusie (art. III.10)

De bonus voor vrijwillige fusies vindt zijn oorsprong in de zorg voor een rationalisatie van het aanbod in het secundair onderwijs op basis van herprofileringen van scholen. Herprofilering en rationalisatie van het aanbod hebben volgens de Vlor niet alleen te maken met het aantal scholen.

De Vlor is het wel eens met de bepaling dat scholen na een fusie gedurende vier jaar niet kunnen overgaan tot afsplitsing of tot het herstel van de oorspronkelijke toestand.

Deze maatregel doorkruist de plannen van een aantal scholen naar herprofilering vanaf 1 september 2002.

4.4 Programmaties (art. III.12)

Een school die een studierichting wil heroprichten die zij vorig schooljaar niet kon inrichten omwille van toevallige omstandigheden, moet daarvoor voortaan geen vraag tot programmatie meer indienen. De Vlor vroeg deze aanpassing in zijn jongste advies over programmaties in het secundair onderwijs.⁽¹⁰⁾ Hij vreest dat de formulering van het artikel aanleiding kan geven tot misverstanden.

4.5 Advies Vlor inzake programmaties (art. III.14)

De Vlor betreurt dat na de schrapping van het bindend advies van de Vlor in onderwijsdecreet XII nu voor de overheid ook de verplichting wordt geschrapt om over programmatiedossiers een advies in te winnen bij de Vlaamse Onderwijsraad. Op die manier verdwijnt de mogelijkheid om over de netten heen verschillende dossiers tegen mekaar af te wegen en de mogelijkheid van de verschillenden geledingen van het onderwijs in Vlaanderen die vertegenwoordigd zijn in de Vlor, zoals vertegenwoordigers van ouders, personeel, leerlingen en sociale partners, om mee te oordelen over de opportuniteit van deze programmatiedossiers. Volgens de Vlor spoort deze beslissing van de minister niet met haar globale intenties om participatie in het onderwijs te bevorderen.

De Vlor vreest dat de schrapping van zijn adviesbevoegdheid aanleiding kan geven tot willekeur en tot beoordelingsfouten ingevolge een gebrek aan de juiste en actuele gegevens. De beslissing zal aanleiding geven tot een toename van de individuele lobbying vanuit de betrokken scholen. De adviesbevoegdheid van de Vlor heeft altijd een zelfregulerend effect gehad op de omvang van de vraag naar programmaties.

Daarnaast vindt de Vlor de verwijzing naar adviezen van bedrijfsorganisaties en VDAB in de memorie van toelichting helemaal niet relevant. Hij vindt principieel dat de taak van het onderwijs veel breder is dan de relevantie van een opleiding voor de arbeidsmarkt.

De Vlor vraagt dat alle criteria in het decreet komen. Dit is noodzakelijk voor de rechtszekerheid van de scholen. Het kan niet dat de minister een aanvraag afkeurt omwille van criteria die niet in het decreet staan.

⁹ De algemene raad stemde over de inhoud van deze paragraaf (4.2). Dertien leden stemden voor, 9 leden stemden tegen en 3 leden onthielden zich bij de stemming.

¹⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Advies over de programmaties in het secundair onderwijs, schooljaar 2002-2003, Brussel 26 februari 2002, RSO/VDC/ADV/001, blz. 1

4.6 Bevoegdheden scholengemeenschappen (art. III. 17, 18 en 19)

De Vlor heeft enkele principiële problemen met deze verduidelijkingen. De scholengemeenschappen krijgen in dit decreet beslissingsbevoegdheden die eigenlijk bevoegdheden zijn van de inrichtende machten. Niet alle scholengemeenschappen hebben rechtspersoonlijkheid. Alle inrichtende machten hebben wel rechtspersoonlijkheid. Bijgevolg kan alleen een inrichtende macht beslissingen nemen waarvoor rechtspersoonlijkheid nodig is, bijvoorbeeld op het vlak van aansprakelijkheid.

De Vlor gaat uit van het principe dat onderhandelingsbevoegdheden steeds moeten aansluiten bij de organen die de werkelijke beslissingsbevoegdheid hebben.

Bovendien hebben deze bepalingen ongewenste gevolgen voor netoverschrijdende scholengemeenschappen.

De overheid kan niet bepalen op welke wijze een inrichtende macht beslissingen neemt. Een inrichtende macht neemt beslissingen op de wijze die zij zelf bepaald heeft, voor het vrij onderwijs, of die bepaald zijn volgens regels die op haar van toepassing zijn, voor de officiële inrichtende machten.

5 Tertiair onderwijs (Hfdst. V)

5.1 Wegwerken belemmeringen voor verdere fusies (Art. V.2, V.3 en V.16)

De Vlor stemt in met de aanpassingen aan het hogeschooldecreet die belemmeringen voor verdere fusies tussen hogescholen wegwerken.

5.2 Organisatie van examens in hogescholen (Art. V.1, V.4, V.5, V.7, V.12, V.18 en V.19) en aan de universiteiten (Art. V.24, V.25, V.26)

In zijn advies van 9 oktober 2001 ⁽¹¹⁾ pleitte de Raad Hoger Onderwijs voor een uniforme regeling voor universiteiten en hogescholen. Hij vroeg o.a. dat een zelfde terminologie werd gebruikt. De raad is tevreden dat dit nu gebeurt.

De raad vroeg ook dat het onderscheid tussen vrijstelling en overdracht ('overzetting' in de vroegere terminologie van het hogescholendecreet) eenduidig wordt bepaald. De verwarring wordt grotendeels weggewerkt.

Toch blijven er volgens de raad enkele knelpunten:

- Het voorontwerp machtigt de Vlaamse regering, na advies van de Vlaamse Hogescholenraad, de voorwaarden te bepalen waaronder bij overdracht van examencijfers naar een daaropvolgend academiejaar, een student reeds opleidingsonderdelen kan volgen in een volgend studiejaar. De memorie van toelichting vermeldt dat het hiermee de bestaande bevoegdheid bestendigt. Dit is niet waar. Alleen de Vlaamse Onderwijsraad had hierover in het verleden de adviesbevoegdheid en wenst die bevoegdheid te behouden.
- Ingevolge het voorontwerp zullen er verschillen blijven bestaan tussen de instellingen op het vlak van de normen voor overdracht van examencijfers van de eerste examenperiode naar de tweede en van de geldigheidsduur van het recht op overdracht. De raad pleit hier voor afspraken tussen de instellingen, zeker binnen de associaties.
- Er blijft verwarring over de gevolgen van examencijfers voor het verder verloop van

¹¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger onderwijs, Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 28 juli 1995, Brussel, 9 oktober 2001, RHO/RBE/ADV/007

de studieloopbaan van de student. Deze verwarring zal blijven bestaan zolang de norm voor slagen, 10/20, verschillend is van de norm voor overdracht, 12/20. En een student die geslaagd is voor bepaalde opleidingsonderdelen vrijstelling kan krijgen. Het blijft dus mogelijk dat een student die van studierichting of van instelling verandert, vrijstelling krijgt voor bepaalde opleidingsonderdelen, waarvoor hij in zijn oorspronkelijke studierichting en instelling geen overdracht kon krijgen.

De Vlor vraagt aan de instellingen om studenten en docenten zo vlug als mogelijk op de hoogte te brengen van de nieuwe regeling en van de overgangsmaatregel voor dit academiejaar.

5.3 Omschrijving voorwaarden om een diploma te verwerven (Art. V.6)

De Vlor stemt in met de toevoeging dat alleen wie geslaagd is voor alle studie jaren, een diploma kan verwerven.

5.4 Opleiding lijnpiloot (Art. V.17)

Het voorontwerp stelt de opleiding tot lijnpiloot georganiseerd door een door het Belgisch Bestuur van de Luchtvaart erkende privé-instelling, gelijk met een basisopleiding van één cyclus in een hogeschool in de Vlaamse Gemeenschap. De Vlor heeft begrip voor de argumenten van sociale aard voor dit voorstel. De raad vindt dit een ongelukkig precedent en vraagt om, in afwachting van de accreditatieregeling, deze gelijkstelling te beperken tot 2006.

5.5 Implementatie tUL-verdrag (Art. V.27 t.e.m. V.33)

Op 4 mei 2001 keurde de Vlaamse regering een verdrag met Nederland goed over de oprichting van de transnationale Universiteit Limburg. Het decreet van 13 juli 2001 bekrachtigde dit bilaterale verdrag.

De Raad Hoger Onderwijs formuleerde op 27 maart 2001 een positief advies over dit verdrag.

In uitvoering van het bilaterale verdrag, past dit voorontwerp de bestaande universitaire regelgeving aan. Deze aanpassingen slaan vooral op het toepassingsgebied van de universitaire regelgeving en de financiering van de werking en het wetenschappelijk onderzoek van de tUL.

De tUL wordt door de voorgestelde aanpassingen onder dezelfde voorwaarden gefinancierd als de andere universiteiten. De studenten van de tUL krijgen dezelfde behandeling als die van andere universiteiten.

De Vlor stemt in met de principes van de voorgestelde aanpassingen.

5.6 Bijzondere universitaire instellingen (Art. V34)

De Vlor stemt in met de erkenning van een Instituut voor Joodse Studies aan de Universiteit Antwerpen.

6 Volwassenenonderwijs

6.1 Begrippenkader onderwijs voor sociale promotie (art. IV.3., IV.5, IV.6 en IV.7)

We stelden reeds in het vooruitzicht ⁽¹²⁾ dat we hier zouden pleiten voor een integrale opname van het begrippenkader nodig voor het volwassenenonderwijs in het niveaudecreet over het volwassenenonderwijs.

¹² Zie 2.4

In dit deel van het advies bespreken we de begrippen die in het voorontwerp opgenomen zijn als wijzigingsbepalingen in het decreet volwassenenonderwijs en maken we een selectie van de begrippen die in het voorontwerp staan bij de autonome bepalingen en waarvan de Vlor vindt dat zij noodzakelijk zijn voor het volwassenenonderwijs. De Vlor vraagt aan de overheid om deze artikelen van het voorontwerp zo te herschrijven dat het hele begrippenkader voor het volwassenenonderwijs opgenomen is in het decreet volwassenenonderwijs, ook de machtiging tot coördineren en de schrapping van begrippen die overbodig worden.

Naar aanleiding van deze bepalingen wenst de Vlor te benadrukken dat deze operatie nu niet voor gevolg mag hebben dat het niet meer mogelijk is om in het volwassenenonderwijs een diploma hoger onderwijs of een getuigschrift van pedagogische bekwaamheid te behalen.

Begrippen in het hoofdstuk over het volwassenenonderwijs van het voorontwerp

Basisvorming

De omschrijving zoals ze nu in art. IV. 3, 2° staat, moet vervangen worden door de definitie van basisvorming die nu in art. X. 31, 1° staat. Deze definitie is samen te lezen met de definitie van opleiding zoals dit voorontwerp die invoegt in het decreet volwassenenonderwijs: een opleiding in het volwassenenonderwijs kan ook bestaan uit enkel een basisvorming of enkele een specifiek gedeelte.

Verplichtingen van de centra op het vlak van de eindtermen

Het themadecreet bepaalt welke verplichtingen een school heeft ten aanzien van eindtermen. In deze definitie van eindtermen komt die verplichting niet voor. De Vlor vraagt hier dezelfde bepaling als voor het secundair onderwijs.

Specifieke eindtermen

Het is vanzelfsprekend dat de specifieke eindtermen enkel worden vastgelegd voor het einde van de opleiding zoals voor het secundair onderwijs. Voor het analoog aanbod gelden dezelfde specifieke eindtermen als voor het voltijds secundair onderwijs. Dit is een logische constructie die de tweedekansfunctie van het onderwijs voor sociale promotie garandeert. Aangezien er nog geen specifieke eindtermen zijn ontwikkeld, is het moeilijk in te schatten of deze onverkort zullen moeten gelden voor volwassen cursisten. De raad merkt op het dat voorontwerp van decreet geen mogelijkheid tot afwijkingen voorziet.

Begrippen uit het hoofdstuk X

Eenheid (art. X. 31, 2°)

De definitie die hier staat is juist voor de definitieve regeling. Om rechtszekerheid te bieden in de voorlopige regeling moet hier staan: een deel van een module of een module.

Graad (art. X. 31, 3°)

Dit begrip is nodig voor het OSP, maar uit de definitie moet het woord 'gewoon' geschrapt worden.

Module (5°)

Dit begrip is nodig voor het OSP en is hier juist geformuleerd.

Onderwijsvorm (6°)

Dit begrip is nodig voor het OSP, maar de woorden 'gewoon' en 'kunstsecundair onderwijs',

moeten worden geschrapt.

Opleiding (7°)

Dit begrip is nodig voor het OSP, de formulering klopt.

Opleidingsstructuur (8°)

Dit begrip is nodig voor het OSP, maar de Vlor verkiest hier definiëring uit artikel IV. 3, 15°.

Specifiek gedeelte (9°)

Dit begrip is nodig voor het OSP, maar de Vlor verkiest hier de definiëring uit artikel IV.3, 19°.

6.2 Schrapping advies Vlaamse Onderwijsraad bij programmaties (art. IV.4)

De Vlor betreurt de schrapping van de verplichting voor de overheid om vragen voor programmatie voor advies voor te leggen aan de Vlor. Daardoor verdwijnt de mogelijkheid om over de netten heen verschillende dossiers tegen mekaar af te wegen en de mogelijkheid van de verschillende geledingen van het onderwijs in Vlaanderen die vertegenwoordigd zijn in de Vlor, zoals vertegenwoordigers van cursisten en sociale partners, om mee te oordelen over de opportuniteit van deze programmatiedossiers. Volgens de Vlor spoort deze beslissing van de minister niet met haar globale intenties om participatie in het onderwijs te bevorderen.

Bovendien bevat het voorontwerp geen criteria op basis waarvan de overheid de programmatiedossiers zal beoordelen. De overeenkomstige bepalingen voor het secundair onderwijs bevatten wel beoordelingscriteria. Omwille van het legaliteitsprincipe vraagt de Vlor ook voor het OSP alle beoordelingscriteria in het decreet.

6.3 Vrije programmatie (art. IV. 4°)

De Vlor staat achter de uitbreiding van de relatieve vrijheid van programmatie tot het hoger onderwijs voor sociale promotie. Deze vrijheid kan de verdere uitbouw van het hoger onderwijs voor sociale promotie alleen maar ten goede komen.

Desondanks vraagt de Vlor aan de overheid om werk te maken van de positionering van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de BaMa-structuur en van de principes en modaliteiten van accreditering, al dan niet gekoppeld aan associatievorming;

De Vlor betreurt de beperking van de vrijheid van programmatie van de opleidingen algemene vorming TSO en algemene vorming BSO van het studiegebied algemene vorming. Het is net op het ogenblik dat de nieuwe studiebekrachtiging zal van toepassing worden, dat de centra volop van de mogelijkheid tot programmatie van het studiegebied algemene vorming zullen willen gebruik maken. Deze vrije programmatie van het studiegebied algemene vorming maakte deel uit van een geheel aan maatregelen. De mogelijkheid is te recent om ze nu al te beperken. Daarvoor is het aanbod nog te ongelijk verspreid over de regio's. De afschaffing van de vrije programmatie doorkruist ook de planning van sommige centra.

6.4 Eindtermen OSP (art. IV. 7)

Volgens de Vlor voldoet de formulering van de alinea over de eindtermen voor het studiegebied algemene vorming alleen voor het algemeen vormend secundair onderwijs. Voor TSO en BSO ontbreekt de overeenkomstige bepaling, omdat het specifiek gedeelte van die opleidingen niet behoort tot het studiegebied algemene vorming, maar terecht thuishoort in andere studiegebieden.

6.5 Concordantie tussen modules en vakken (art. IV.8 en IV.9)

Deze artikelen machtigen de Vlaamse regering om, na advies van de Vlor, een module gelijk te stellen met een vak. De Vlor heeft principieel geen bezwaar tegen deze regeling, maar heeft een probleem met de formulering die nu uitdrukkelijk zegt dat de regering elke module maar met één bepaald vak kan gelijkstellen. De regering moet een module kunnen gelijkstellen met verschillende vakken.

6.6 Organisatie van het studiegebied algemene vorming(art. IV.10)

De centra voor volwassenenonderwijs die het studiegebied algemene vorming inrichten, mogen het aandeel contactonderwijs beperken tot minder dan 50%. De Vlor heeft geen probleem met het principe, maar heeft het wel moeilijk met de beperking van deze mogelijkheid tot de centra voor tweedekansonderwijs. Hij vraagt om deze mogelijkheid te voorzien in alle centra voor volwassenenonderwijs.

Om deze uren voor andere doeleinden te kunnen aanwenden dan voor contacturen, vraagt de Vlor een duidelijke regeling in een uitvoeringsbesluit.

6.7 Contractonderwijs en organisatie van de cursus NT2 in het kader van het inburgeringsbeleid (art. IV.11)

De Vlor vindt het een gevaarlijk precedent om via contractonderwijs reguliere studiebewijzen uit te reiken. Hij vraagt zich af hoe in dit geval kwaliteitsbewaking kan georganiseerd worden?

6.8 Beperking aangroei financierbare en subsidieerbare leraarsuren (art. IV.13)

De Vlor verwerpt dat de minister de mogelijkheid in het decreet inschrijft om van jaar tot jaar de aangroei van het aantal financierbare en subsidieerbare leraarsuren te beperken. In Vlaanderen participeren, in vergelijking met onze buurlanden, heel weinig volwassenen aan levenslang leren. De overheid heeft de taak het volwassenenonderwijs te blijven stimuleren. De minister heeft zich hiertoe trouwens in Lissabon verbonden. De Vlor kan een toename van het aantal cursisten enkel toejuichen. De centra zijn volop bezig de mogelijkheden van het decreet van 2 maart '99 te implementeren en leveren tal van inspanningen tot vernieuwing en kwaliteitsverbetering. Zij verdienen hiervoor een beloning.

De Vlor betwijfelt of volgend schooljaar het aantal deelnemersuren opnieuw zal stijgen. De invoering van modulair onderwijs heeft wel een toename van het aantal cursisten voor gevolg, maar het aantal deelnemersuren per cursist daalt.

Deze bepaling verzwaart de administratieve afhandeling van de dossiers. De centra dreigen daardoor veel te laat de omvang van hun urenpakket te kennen.

6.9 Zelfgestuurd leren (art. IV.15)

Dit artikel schept de mogelijkheid om de exploitatierechten op cursussen, systemen & databanken en cursisten van BIS over te dragen aan derden. Deze derden kunnen zowel private opleidingsverstrekkers zijn, als de centra, als VDAB of VIZO,...

Door middel van constructieve samenwerking kan heel wat know-how worden gedeeld. Maar deze bepaling is volgens de Vlor ook een nieuwe stap in een sluipende privatisering en vermarkting van onderwijs.

7 Basiseducatie (Hdst. IV, afdeling 4)

7.1 Samenstelling bestuursorganen van de centra (art. IV.16)

Deze wijziging is een aanpassing van het decreet aan de feitelijke situatie. De Vlor is

voorzitter van deze versoepling die toch recht doet aan de nood aan lokale verankering van de centra.

7.2 Open leren en individuele begeleiding (art. IV. 17, 1°)

Deze versoepling past in een moderne opvatting over leren voor volwassenen. Vandaag sluit een beperking van deze activiteiten tot 10% aan bij de nood van de centra. Maar de werkwijze van de centra op dit vlak evolueert snel. Daarom vraagt de Vlor om voor de regering ook een machtiging in te schrijven om dit percentage te verhogen als dit nodig zou blijken voor de verdere evolutie van open leren in de centra.

7.3 Modularisering (art. IV. 17, 2°)

De Vlor heeft bij de verplichting tot invoering van een modulaire structuur volgende bedenkingen:

- De keuze voor modularisering is een fundamentele keuze die samenhangt met het geheel van de organisatie van de basiseducatie. De overheid regelt dit nu afzonderlijk en laat de rest van de reglementering ongemoeid.
- Zal de integrale invoering van een modulair organisatiemodel niet voor gevolg hebben dat bepaalde, vooral de zwakste, doelgroepen opnieuw uit de boot vallen?
- De nieuwe regeling sluit andere organisatiemodellen uit. Gaat dit niet te ver?

Jacques Perquy
administrateur-generaal

Louis Van Beneden
voorzitter

Bijlagen

Standpunt COC

- 1 Voor COC is de vrijheid van Onderwijs een grondwettelijk recht dat niet hoeft gewijzigd te worden. De overheid moet er zorg voor dragen dat elke ouder voldoende vrijheid heeft inzake schoolkeuze voor zijn kind. De overheid kan aan deze zorg tegemoet komen door ofwel zelf onderwijs te organiseren ofwel door beroep te doen op een autonome overheidsinstelling of een lokaal of regionaal bestuur ofwel door een combinatie van twee mogelijkheden.
- 2 COC kan aanvaarden dat niet-confessionele zedenleer verplichtend verder dient aangeboden te worden in gemeentelijke scholen die door een vrije confessionele school overgenomen wordt, dit dan indien er in het jaar vóór de overname leerlingen effectief niet-confessionele zedenleer volgden. Deze verplichting dient te vervallen wanneer de laatste leerling met keuze niet-confessionele zedenleer overgekomen uit de gemeentelijke school de nieuwe school verlaat.

Concreet betekent dit dat COC ervoor pleit dat leerlingen die reeds onderricht ontvingen in niet-confessionele zedenleer dit onderricht verder moeten kunnen ontvangen in de nieuwe overnemende school.

COC verzet zich radicaal tegen de verplichting om niet-confessionele zedenleer onbeperkt in de tijd te moeten aanbieden in een confessionele school zelfs als zij een gemeentelijke school overgenomen heeft.

Standpunt Gemeenschapsonderwijs

Het Gemeenschapsonderwijs wil de nettendiscussie verlaten en overstijgen.

Een open pluralistisch netwerk dat de vrije keuze moet waarborgen.

Naast de essentiële taak aan elkeen kwaliteitsonderwijs te waarborgen, heeft de Vlaamse Gemeenschap de grondwettelijke plicht de keuzevrijheid van ouders en leerlingen te garanderen. Dit is en blijft een fundamentele opdracht van het Gemeenschapsonderwijs.

Zowel de actieve als de passieve onderwijsvrijheid werden de laatste decennia steeds verder uitgehoud en van een reële keuze inzake onderwijs is in veel regio's nog nauwelijks sprake. Wil de overheid het pluralisme in het onderwijs waarborgen, dan moet het Gemeenschapsonderwijs specifiek vanuit deze bezorgdheid de mogelijkheden krijgen die voor deze grondwettelijke opdracht noodzakelijk zijn. Naast de nodige middelen moeten aangepaste rationalisatie- en programmatiemodaliteiten en een specifieke omkadering de vrije keuze inhoud geven. De Vlaamse Gemeenschap heeft op dit vlak in het recente verleden haar eigen onderwijs al te stiefmoederlijk behandeld. Wij kunnen alleen maar vaststellen welke inspanningen andere inrichtende machten - en zeker andere overheden - zich voor hun onderwijs getroosten.

De uitvoering van de geplande onderwijsvernieuwingen en de hertekening van het onderwijslandschap mag in geen geval de vrije keuze en de aanwezigheid van het Gemeenschapsonderwijs in het Vlaamse onderwijslandschap in het gedrang brengen.

Het Gemeenschapsonderwijs wil het initiatief nemen tot en zich nadrukkelijk engageren in een netwerk van open pluralistische scholen die de vrije keuze waarborgen en kunnen instaan voor kwalitatief hoogstaand onderwijs voor alle niveaus en onderwijsvormen.

In het gewoon basisonderwijs houdt de vrije keuze in dat een school naar keuze kan worden gevonden "onder de kerktoeren". In het gewoon secundair onderwijs houdt de vrije keuze in

dat in elk van de 44 onderwijszones minstens vier van de vijf grote studiegebieden (ASO, handel, mechanica-elektriciteit, personenzorg, hout) georganiseerd kunnen worden.

Binnen deze studiegebieden dient daarbij een redelijk aanbod aan studierichtingen gewaarborgd te blijven.

Criteria voor het waarborgen van de vrije keuze

Aan dit open pluralistisch netwerk kunnen zowel andere openbare als privaatrechtelijke schoolbesturen en koepels op vrijwillige basis deelnemen, waarbij ze elk hun eigenheid kunnen behouden. Wij vragen aan de overheid om een decretaal kader te ontwikkelen, naar het voorbeeld van de Vlaamse autonome hogescholen, dat een doorgedreven samenwerking en integratie op vrijwillige basis mogelijk maakt.

In deze context merken wij op dat wanneer een officiële school zou worden omschreven als een school opgericht door een publiekrechtelijke rechtspersoon, zijnde het Gemeenschapsonderwijs, een gemeentebestuur of een provinciebestuur - zoals de stellers van het ontwerp van onderwijsdecreet XIV dit doen - dit een verenging is van het juridisch begrip publiekrechtelijke rechtspersoon, die het hierboven vermeld decretaal kader in de weg staat.

Om samenwerking te vergemakkelijken, pleiten wij ook voor een zo groot mogelijke eenvoud van en uniformiteit tussen de decreten rechtspositie van het Gemeenschapsonderwijs en die van het gesubsidieerd onderwijs en tussen de diverse niveaus.

Om tot het open pluralistisch netwerk te kunnen toetreden, moet voldaan worden aan de voorwaarden die het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 (cf. artikel 98 § 2) oplegt, namelijk:

- 1 de leerplannen volgen van het Gemeenschapsonderwijs, OVSG of POV of eigen leerplannen hiermee verenigbaar
- 2 een schoolwerkplan, schoolreglement en schoolboeken gebruiken in overeenstemming met het open karakter bedoeld in § 1
- 3 begeleid worden door een officieel centrum voor leerlingenbegeleiding
- 4 begeleid worden door de begeleidingsdienst van het Gemeenschapsonderwijs of OVSG of POV
- 5 het godsdienstonderwijs of het onderwijs in de niet-confessionele zedenleer wordt door een leermeester gegeven
- 6 de oudervereniging van de school kan alleen aansluiten bij het ondersteuningscentrum van ouderverenigingen van het officieel onderwijs.

Hierbij wensen we te benadrukken dat de netwerkkenmerken (o.m. begeleidingsdienst, officieel CLB) essentieel zijn.

Wij voegen hier een andere belangrijke voorwaarde aan toe: een democratisch verkozen en participatief bestuur.

Uitsluitend scholen die al de bovengenoemde kenmerken van een pluralistische school hebben en de keuze aanbieden tussen de verschillende levensbeschouwelijke vakken komen in aanmerking voor een specifieke vrijekeuze-financiering, bovenop een basisfinanciering voor elke school, een bijkomende financiering op basis van leerlinggerichte kenmerken en een bijkomende financiering op basis van schoolgerichte kenmerken, waar wij als Gemeenschapsonderwijs voorstander van zijn.

Om het invullen van voorwaarde c) te vergemakkelijken, pleit het Gemeenschapsonderwijs voor het tot stand komen, binnen elke net- en niveauoverschrijdende scholengemeenschap, van een centrum voor leerlingenbegeleiding dat instaat voor de begeleiding van de openbare scholen en de pluralistische vrije gesubsidieerde scholen die dit wensen.

Het Gemeenschapsonderwijs vraagt de overheid om de decretale basisvoorwaarden hiervoor te scheppen.

Criteria voor de erkenning van gesubsidieerde officiële scholen

Het nu reeds decretaal verplicht opleggen van alle kenmerken van artikel 98 van het decreet basisonderwijs aan alle bestaande officiële gesubsidieerde onderwijsinstellingen lijkt ons voortijdig. Natuurlijk is er voor een openbaar bestuur het beginsel van de benuttingsvrijheid.

Maar niet alle de facto overwegend confessionele scholen van het officieel gesubsidieerd onderwijs zijn reeds geëvolueerd naar een onderwijs met volledig open karakter.

Wij zijn van mening dat deze scholen niet kunstmatig gedwongen kunnen worden om de natuurlijke evolutie die aan de gang is tegen de sociologische realiteit in te versnellen.

Waarbij het evident is dat officiële gesubsidieerde scholen die (nog) niet kiezen voor de kenmerken van het openbare pluralistische netwerk (nog) niet als vrije keuzescholen kunnen optreden.

Overname van een gesubsidieerde officiële school door een vrije school

Eerder dan de verplichting op te leggen dat gesubsidieerde vrije scholen ook de keuze van NCZ zouden moeten blijven aanbieden, wanneer ze een gesubsidieerde officiële school overnemen, pleiten wij ervoor dat de overheid decretaal verhindert dat bestaande officiële scholen naar het privaatrechterlijk initiatief worden overgedragen, dat met andere woorden openbare diensten worden geprivatiseerd en op die manier wellicht voor goed verdwijnen uit het open pluralistisch netwerk waar wij voorstander van zijn en dat de keuzevrijheid in het Vlaamse onderwijslandschap moet waarborgen.

Indien toch zou worden geopteerd voor deze verplichting kan er in geen geval sprake zijn van een beperking in de tijd.

Standpunt OVSG

1. Visie op openbaar onderwijs.

Uitgaand van de formele identiteit van “het openbaar onderwijs” gekenmerkt door de criteria **publiekrechtelijk bestuur, algemene toegankelijkheid en openheid voor alle overtuigingen**, is het duidelijk dat het gemeentelijk onderwijs als openbaar onderwijs dient erkend te worden.

Hoewel al onze gemeenten als inrichtende machten binnen een zelfde juridisch en organisatorisch kader werken, stellen we vast dat elk openbaar bestuur **naargelang de sociale situatie ter plaatse een eigen invulling** geeft aan zijn onderwijs.

Daar de gemeente - als kleinste bestuursentiteit in ons democratisch bestel - het dichtst bij **de burger** staat, zal het niemand verbazen dat de **invloed** van deze burger op het gevoerde beleid niet gering is waardoor we **verschillende invloeden en klemtonen** terugvinden in het gemeentelijk onderwijs.

Naast deze rijke verscheidenheid zijn er echter een **aantal kernelementen** die algemeen gelden voor het geheel van het gemeentelijk onderwijs:

- Het gemeentelijk onderwijs wordt gekenmerkt door een **algemene toegankelijkheid**.

Als openbaar onderwijs staan de stedelijke en gemeentelijke scholen open voor alle leerplichtige kinderen en jongeren. Het deeltijds kunstonderwijs is zowel een mogelijkheid tot individuele culturele vorming als een voedingsbodem voor het plaatselijke, culturele leven.

- Het gemeentelijk onderwijs is **pluriform** en dit zowel op levensbeschouwelijk als op cultureel vlak. Alle meningen, opvattingen, waarden bestaan er naast elkaar en kunnen worden geuit. Het gemeentelijk onderwijs is **democratisch, niet-elitair en gericht op de ontplooiing van elk individu**.
- Het personeel is - zeker in het basisonderwijs - meestal afkomstig uit de gemeente zelf. Samen met de ouders en de leerlingen maken zij deel **uit** van **dezelfde lokale gemeenschap** waardoor de kloof tussen het gezinsmilieu en de school zeer klein is voor de meeste gemeentescholen.
- Het gemeentebestuur als **inrichtende macht** en de school zijn **direct betrokken bij evoluties binnen de eigen gemeenschap** waardoor tijdig kan worden gereageerd op verschillende vragen vanuit diverse maatschappelijke sectoren. Ook de uitbouw van het stedelijk en gemeentelijk technisch en beroepssecundair onderwijs toont dit aan.
- Het gemeentelijk onderwijs is openbaar **onderwijs** ingericht door een **openbaar bestuur**. De politieke spelregels van de gemeenteraad garanderen openheid en bieden maximale mogelijkheden voor transparantie en participatie.

Deze algemeen geldende kenmerken, deze essentiële kern van het gemeentelijk onderwijs in zijn totaliteit vindt ook zijn vertaling in het **model van pedagogische project** van het gemeentelijk onderwijs dat kan beknopt omschreven worden als een **gemeenschappelijk 10 punten-plan** van het gemeentelijk onderwijs. (zie in bijlage)

Dit **model van pedagogisch project** zoals hiervoor uiteengezet, vormt de **grondslag** van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs **maar** zal daarnaast **lokaal bijgestuurd** of aangevuld worden rekening houdend met de eigenheid van elke inrichtende macht.

Uit dit alles blijkt dat **gemeentelijk onderwijs openbaar onderwijs is in al zijn openheid, gericht op een positief pluralisme en een kwaliteitsvolle onderwijsverstrekking**.

De allergrootste zorg voor het onderwijs van morgen blijft de zin voor **kwaliteit**. Als openbaar onderwijs stelt het gemeentelijk onderwijs de -democratisch vastgelegde - **eindtermen** centraal.

Wij zullen er ons blijven voor inzetten om die doelstellingen hun eigen vertaling te geven in degelijke **leerplannen** als concreet werkinstrument waarin rekening wordt gehouden met de eigenheid.

Er moet daarbij nog voldoende **ruimte** zijn om er een **lokale invulling** aan te geven, en die vrijheid kan niet zonder verantwoordelijkheid.

Met deze keten - eindtermen, leerplannen, begeleiding, vrijheid tot lokale invulling, participatie - beschikt de lokale school over mogelijkheden tot een kwalitatief hoogstaand onderwijs. En net om die kwaliteit, de bekommernis die echt speelt, zullen ouders een bewuste en terechte keuze maken voor dit openbaar onderwijs.

2. Bijkomende erkenningsvoorwaarden voor een officiële school

OVSG gaat, vertrekkende van haar visie op openbaar onderwijs, principieel akkoord met deze voorwaarden vanuit een **effectieve gelijkberechtiging van alle officiële scholen** in dit kader.

Rekening houdend met de timing van dit ontwerpdecreet en de voorziene implementatie ervan op 1/9/2002 vragen wij wel een overgangperiode om bepaalde voorwaarden - die vandaag de dag nog niet volledig vervuld zijn in alle scholen – op een verantwoorde wijze te kunnen realiseren.

- Zo dienen wat het basisonderwijs betreft de consequenties van het aanstellen van leermeesters voor alle levensbeschouwelijke vakken organisatorisch op een verantwoorde wijze te worden opgevangen. Hierbij aansluitend vragen wij de mogelijkheid om het aantal lestijden levensbeschouwing te kunnen aanpassen van 3 of 2,5 naar 2 lestijden.
- Voor het secundair onderwijs vragen wij een overgangperiode voor onze schoolbesturen om de consequenties naar leerplannen en schoolboeken te kunnen doortrekken. Door het stimuleren van netoverschrijdende scholengemeenschappen of netoverschrijdende samenwerking vanuit de overheid, hanteren bepaalde secundaire scholen leerplannen van het vrij onderwijs. Een overstap van leerplannen kan onmogelijk gerealiseerd worden tegen 1/9/2002.

3. Opheffing verplichting voor de gemeente om een lagere school in stand te houden

OVSG is niet akkoord met deze bepaling vermits zij vooruitloopt op het kerntakendebat. De overheid vertrekt hierbij steeds van de vrijheid tot inrichting waar deze artikelen historisch gezien uitgaan van een opdrachtsomschrijving die in **het kerntakendebat** dient uitgeklaard. Bovendien vinden wij ook nergens in de regeringsverklaring - zoals wij die kunnen lezen hebben - een passage over de opheffing van deze instandhoudingsplicht.

De Algemene Vergadering van OVSG heeft op 20 december 2001 inzake het **kerntakendebat** binnen het domein onderwijs o.a. volgende standpunten ingenomen (volledige tekst kerntakendebat OVSG in bijlage):

- De Verklaring aangaande de Rechten van de Mens en de Rechten van het Kind geven aan dat elk kind recht heeft op onderwijs. Het verstrekken van onderwijs is dus een publieke opdracht omdat het landsbestuur zich garant stelt om aan dat recht gestalte te geven. De wetgever heeft daarom in artikel 59 van het decreet betreffende het basisonderwijs van 25 februari 1997 voorzien dat elke gemeente haar lager onderwijs moet behouden.
Vanuit zijn historische opdracht is het gemeentelijk onderwijs vandaag de dag **zeer expliciet aanwezig op het niveau basisonderwijs**: niet minder dan 248 gemeenten richten basisonderwijs in.
- De gemeenten onderschrijven de stelling van de Vlaamse Regering zoals verwoord in punt “1.2.3 **subsidiariteit**” in de nota “Elementen voor het vaststellen van de kerntaken van de Vlaamse bestuursniveaus”: “*zaken die doelmatig door een lager bestuursniveau verricht kunnen worden, behoren niet door een hoger niveau ter hand genomen te worden.*”
- In dezelfde nota staat verder onder punt 1.3 nog: “De **bevoegdheden worden maximaal aan het lokale niveau toegewezen**; de uitoefening van bevoegdheden op een hoger niveau moet steunen op afdoende en overtuigende motieven(...) De cruciale vraag die telkens gesteld moet worden bij het toewijzen van bevoegdheden aan het centrale of intermediaire niveau is bijgevolg of die taak echt niet lokaal (eventueel via lokale samenwerking) kan uitgeoefend worden en welke meerwaarde bereikt wordt bij het toewijzen van een taak op een hoger niveau. Echte subsidiariteit

kan daarom pas tot haar recht komen op voorwaarde dat het centrale en intermediaire niveau zich terughoudend opstellen en een maximale beleidsruimte geven aan de lokale besturen. “

- Aangezien het inrichten van onderwijs een publieke opdracht is die de gemeenten als openbaar bestuur uitvoeren, dienen de nodige middelen aan de gemeenten te worden toegekend.
- Het **inrichten van basisonderwijs** is vanuit het subsidiariteitsprincipe dat wij ten volle onderschrijven, een kerntaak voor elke gemeente. Zij is belast met de inrichting van openbaar onderwijs dat toegankelijk is voor elke leerling van de gemeente en positief pluralistisch is uitgebouwd, zodat geen barrières worden opgebouwd naar minderheden. Daartegenover moet wel staan dat iedereen die zich in de school inschrijft ook deze positief pluralistische basis, zoals ze in het pedagogisch project tot uiting komt, onderschrijft.

4. Verzekeren vrije keuze

OVSG vindt het logisch dat een bestuursniveau dat al meer dan 100 jaar onderwijs als openbare dienst organiseert, in aanmerking komt om voor het officieel onderwijs de vrije keuze mee invulling te geven.

In het kader van ons standpunt openbaar onderwijs, kunnen wij volledig akkoord gaan met de voorwaarden die door het ontwerpdecreet XIV worden vooropgesteld om als gemeenteschool de vrije keuze van de ouders tussen vrij en officieel onderwijs lokaal te garanderen. (zie ter zake ook onze bemerkingen supra)

5. Overname onderwijsbevoegdheid

OVSG wil hier opnieuw eerst verwijzen naar het **kerntakendebat** dat dient gevoerd te worden.

OVSG is de mening toegedaan dat de keuze van de ouders tussen de erkende godsdiensten of de niet-confessionele zedenleer ten allen tijde moet gevrijwaard worden en we verwijzen hiervoor naar de bestaande maatregelen tot het verzekeren van de vrije keuze.

Ten slotte ziet OVSG de noodzaak van deze bepalingen omtrent overdracht van onderwijsbevoegdheid niet in en voelt zich niet verantwoordelijk voor die gemeenten die deze overdracht toch zouden doorvoeren.

Standpunt provinciaal onderwijs

Bijkomende erkenningsvoorwaarden voor een officiële school (art.II.13 en art.XI.3)

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen vraagt om aan de bijkomende voorwaarden, zoals vermeld in art. II.13 en art. XI.3 van het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XIV toe te voegen dat een officieel gesubsidieerde school voor haar leerlingenbegeleiding een beroep moet doen op een gesubsidieerd officieel centrum voor leerlingenbegeleiding of een centrum voor leerlingenbegeleiding voor het gemeenschapsonderwijs.

Officiële school kan de vrije keuze verzekeren (art.II.18)

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen stemt in met het beginsel dat elke officieel gesubsidieerde school de vrije keuze kan verzekeren, op voorwaarde dat voldaan wordt aan de voorwaarden zoals vermeld in art. II.13 en op voorwaarde dat de school voor haar leerlingenbegeleiding een beroep doet op een gesubsidieerd officieel centrum voor leerlingenbegeleiding of een centrum voor leerlingenbegeleiding voor het gemeenschapsonderwijs.

Overname van onderwijsbevoegdheid van een officieel gesubsidieerde school door een vrije school (art. II.15, 16 en XI.5)

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen gaat akkoord met de stelling dat een vrije school die de onderwijsbevoegdheid van een gesubsidieerde officiële school overneemt, in de vestigingsplaats waar officieel onderwijs werd verstrekt, de keuze moet blijven aanbieden tussen één van de erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer.

Artikel 96.4 Aanstellen van personeelsleden die belast zijn met de rekenplichtigheid en boekhouding:

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen is vragende partij voor de invoering van een éénvormige financiële controle voor alle Vlaamse scholen. Deze eenvormigheid mag niet beperkt blijven tot deze financiële controle maar moet starten en uitgebreid worden tot elke stap van een boekhoudkundig proces. Provinciaal Onderwijs Vlaanderen beseft wel dat de invoering van deze éénvormigheid zal stuiten op praktische en logistieke moeilijkheden, niet in het minst met de provinciewet. In elk geval zou moeten vermeden worden dat de instellingen verplicht worden twee van mekaar verschillende boekhoudingen te voeren.

Standpunt Vlaams secretariaat van het katholiek onderwijs

VSKO-visie op de tweedeling in het onderwijslandschap tussen het officieel en het vrij onderwijs.

De intentie ter zake van de decreetgever ligt voor wat het basisonderwijs betreft onomstotelijk vast in het artikel 25 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997. Ten aanzien van de passieve vrijheid van onderwijs stelt dit artikel: *“Ouders hebben bovendien de vrije keuze tussen officieel onderwijs en vrij onderwijs”*.

Deze zinsnede is niet vatbaar voor enige interpretatie, ze legt klaar en duidelijk de tweedeling in het landschap van het basisonderwijs vast. In deze optiek vindt het VSKO het dan ook voor de hand liggend dat de artikelen 59 en 60 van het decreet Basisonderwijs opgeheven worden. Aan de gemeenten de verplichting opleggen om hun school te laten bestaan is immers aansturen op een blijvende driedeling.

Voor het VSKO kan het evenwel helemaal niet dat bij een eventuele fusie met of overname van een officiële school door een vrije gesubsidieerde katholieke school er verplicht sprake is van de organisatie van niet-confessionele zedenleer. Dit is voor het VSKO een inbraak op het pedagogisch project van het katholiek onderwijs. Bovendien wijst het VSKO er op dat het facet van het aanbod van enkel katholieke godsdienst slechts één element is van de eigenheid van het katholiek onderwijs. Ook op andere momenten is er zingeving en duiding vanuit het levensbeschouwelijk project van het katholiek onderwijs.

Het is derhalve helemaal niet voor de hand liggend om naar aanleiding van een fusie met of overname van een officiële school een katholiek vrij school te verplichten lessen aan te bieden vanuit andere levensbeschouwingen. Een vrij katholiek schoolbestuur moet immers steeds meester blijven over de inhoud die het van uit zijn eigen opvoedingsproject geeft aan de fundamentele uitgangspunten voor een school en haar werking.

De opdrachtverklaring van het katholiek onderwijs in Vlaanderen stelt dienaangaande dat de katholieke school een onderwijs- en opvoedingsgemeenschap is met duidelijke doelstellingen die zij omschrijft in een christelijk-gelovig opvoedings- of vormingsproject dat zij implementeert in een multireligieus en multicultureel samenlevingsverband.

Voor wat betreft de suggestie van de Vlor om een onderzoek te doen voor een invoering van een vak cultuurbeschouwing, merken wij op dat de mogelijkheid om cultuurbeschouwing

reglementair voorbehouden wordt aan gesubsidieerde vrije scholen die gebruik maken van de mogelijk voorzien in artikel 24 § 1 van de Grondwet.

“In tegenstelling tot de gesubsidieerde vrije scholen, die het levensbeschouwelijke karakter aannemen dat zij wensen en derhalve onderwijs kunnen aanbieden waarin niet alle ouders zich kunnen terugvinden, zijn de officiële scholen verplicht, de filosofische, ideologische of godsdienstige opvatting van de ouders en de leerlingen in acht te nemen” (zie Arbitrage hof 85/98 dd. 15 juli 1998).

Vrije inrichters die zich niet herkennen in de erkende godsdienst / levensbeschouwing hebben de mogelijkheid een vak aan te bieden dat aansluit bij hun eigen levenshouding.

Dit is iets helemaal anders dan de vraag van het officieel onderwijs die eigenlijk een reglementering vragen voor de opvang van leerlingen die vrijstelling vragen naar het volgen van godsdienst / zedenleer.

Momenteel wordt deze problematiek besproken op de rondetafelconferentie.

Wij willen dan ook dat de Vlor in deze geen voorafname doet op de bespreking op de rondetafelconferentie.